

levend lezen

In de onderbouw zorgt juf er bewust voor dat kinderen verschillende vormen van schriftelijk taalgebruik tegenkomen en kunnen ontdekken. Ze maakt aantekeningen en leest er uit voor, ze schrijft zinnen onder tekeningen, ze zorgt voor boekjes bij tentoonstellingen, de klas heeft een dagboek en een uitgebreide lees- en taalhoek, ze noteert uitspraken van de kinderen, ze maakt met de groep albums met eigen werk, ze noteert gezamenlijke afspraken ... De kinderen ervaren dat gesproken taal vastgelegd en teruggelezen kan worden.

Als een kind zo ver is, zorgt de leerkracht voor een tekstenschrift. Daarin tekent het kind en schrijft juf op wat er bij wordt verteld. Kinderen gaan het geschrevene nastempelen, natypen, naschrijven ... op eenzelfde manier als met de woorden uit een methode gebeurt. Al snel typen en leggen ze zelf 'nieuwe' woorden. Ze kunnen met zinnen, woorden en letters eindeloos 'spelen' en krijgen daar steeds meer lol in. Kinderen gaan alles lezen wat los en vast zit.

Ze raken nieuwsgierig naar elkaars teksten. Het gaat om willen weten wat er staat en niet om moeten. Lezen is zoeken naar de betekenis wat een klasgenoot of correspondent geschreven heeft. Leerlingen hebben een actieve houding ten aanzien van schrijven en lezen. Wie leest brengt iets tot leven. Dat leren kinderen in freinetgroepen vooral aan de hand teksten van de leerlingen zelf. Het hoofddoel hierbij blijft niet het analyseren en synthetiseren, maar het opschrijven en lezen van een belevenis. Koppeling van techniek en inhoud is van begin af aan belangrijk en het lezen vindt steeds plaats in een voor de leerlingen zinvol verband. Vanaf het begin leren de kinderen zowel radend als spellend lezen met verschillende woordher-kennings-technieken. Ze maken gebruik van alle mogelijke facetten van de tekst als aanknopingspunt. De accenten verschillen sterk per kind. Dat is een groot verschil met de gangbare methoden, die het (gezamenlijk) technisch leren benadrukken.

Plezier in lezen wordt ook bepaald door het leesklimaat; een stimulerende leesomgeving en een leerkracht die de kinderen veel in aanraking brengt met mooie, spannende en leuke boeken (gedichtenbundels). Via een duidelijk beleid zorgen freinetscholen voor een rijk aanbod in iedere groep. Verder zorgt de leerkracht met de groep voor tijd om vrij te lezen (en niet als opvultijd als ander werk af is), ze helpt leerlingen bij het kiezen van boeken en vanzelfsprekend leest ze veel voor. Dat is de meest inspirerende vorm van leespromotie en brengt leerlingen in aanraking met allerlei onbekende woorden, die ze snappen door hun verband. Kinderen vertellen in de kring over de boeken die ze gelezen hebben, ze praten er met elkaar over, waardoor ze kritischer gaan lezen. Er komen literaire termen aanbod. Het lezen zit in het hele lokaal en in veel groepen is een speciale leeshoek.

Tijdens individuele of groepsonderzoeken worden leesstrategieën, informatie- en studietechnieken aangeleerd en geoefend. De leerkracht let op verschillende tekstsoorten. Bij een stukje tekst dat kinderen bezighoudt (als kinderen echt iets willen weten) blijft de afstand tussen uitleg, oefening en toepassing zo klein mogelijk. Uit de veelheid aan bronnen willen leerlingen snel de nodige informatie halen. Door er met elkaar over te praten en al werkend maken leerlingen zich een manier van lezen eigen, die past bij een leesdoel. Verkennend en globaal-lezen om te zien of ze een bron kunnen gebruiken, koppensnellen in een zoekmachine, scannend lezen op zoek naar woorden en stukken tekst of gewoon genietend lezen met een boekje in en hoekje. Het gebruiken van verschillende tekstsoorten waar dingen in staan die de kinderen willen weten, helpt het vergroten van leesvaardigheden en strategieën. De manier van lezen is een regelmatig terugkerend thema bij voorbereiding en reflectie. Leesonderwijs zonder methode is dus ook spannend en niet altijd voorspelbaar, maar het gaat in ieder geval om doelgericht werken in authentieke, levensechte gebruikssituaties en om een grote groep kinderen die met plezier leest.

Literatuur Levend lezen

Broersma, R. / J.Nicolai / J.Tans e.a., *Levend Lezen, dat's de kunst. Ideeën en technieken voor vernieuwend leesonderwijs*, Valthe 2000 (De Reeks 3).

Dit boek belicht het leesonderwijs vanuit verschillende invalshoeken en bevat ideeën, praktijkvoorbeelden, technieken voor een alternatieve leesdidactiek. Een waardevolle bron voor leraren, schoolbegeleiders en opleiders die een vernieuwende leesdidactiek voorstaan.

Klaibeda, H: *Aanvankelijk lezen.*

Heymans bulletins, Universiteit van Groningen 1978.

Een beschrijving van het leren lezen en schrijven in een Freinetschool. De natuurlijke methode en aanverwante theorieën.

Riesthuis, S. / G. Donkersloot, *Leren lezen en schrijven volgens de natuurlijke methode*, Den Bosch 1986 (Landelijke pedagogische centra / KPC.).

Cursusmateriaal voor de nascholing zorgverbreding lezen. Naast een toelichting over de theorie gaat de cursus vooral over de werkvormen die vanaf het eerste begin natuurlijk leren lezen ondersteunen als imiterend schrijven, mogelijkheden van geschreven taal, samenstellen van woorden en zinnen. persoonlijk) dagboek, correspondentie en de kinderkrant

Vink, Militza: *Leren lezen kan natuurlijk ook zo.* Delft 1986.

Een praktijkverslag van het proces om tot natuurlijk lezen te komen.

